

Ministrstvo za kulturo
Maistrova 10
1000 Ljubljana

Datum: 30.12.2025

**Odziv Društva Asociacija na Javni razpis za izbor večletnih projektov krepitev
podpornega okolja v kulturi v letih 2026–2029 (JPR-KPOK-26-29)**

V Društvu Asociacija podajamo pripombe in komentarje na Javni razpis za izbor večletnih projektov krepitev podpornega okolja v kulturi v letih 2026–2029 (JPR-KPOK-26-29), pri čemer se osredotočamo na razmerje med posameznimi sklopi razpisa (Sklop A – vsebinske mreže, Sklop B – stanovske organizacije, Sklop C – nevladne organizacije, ki izvajajo podporne vsebine), zlasti z vidika višine razpoložljivih sredstev in učinkov, ki jih imata skupna višina razpoložljivih sredstev ter njihova razporeditev na sposobnosti sektorja vzpostaviti in vzdrževati kakovosten in učinkovit razvoj podpornega okolja v kulturi pri nas.

**Uveljavljenih več korakov za vzpostavitev ustrezne podpore na poti do celovito
zamišljenega podpornega okolja v kulturi**

Uvodoma naj pozdravimo, da je Ministrstvo za kulturo v tem mandatu storilo več ključnih korakov v smeri strukturne in ureditvene prepoznavne pomena ter vzpostavitev pogojev za krepitev in razvoj podpornega okolja v kulturi, katerih pomena ne gre prezreti. Z vpeljavo mehanizma za podporo projektom podpornega okolja ter prepoznavo v strateških dokumentih ter uveljavljeni noveli Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo se je kot zgled uvrstilo ne zgolj med danes še vedno prerodka ministrstva, ki dosledno izvršujejo določila Zakona o nevladnih organizacijah v kulturi, temveč se je uskladilo s politikami Evropske komisije, ki podporno okolje v kulturi prepoznavajo kot ključen del širšega kulturnega ekosistema, ki ga krepi kot celoto. Evropska komisija se namreč – tudi s podporo mrežam – jasno in eksplicitno zaveda, da lahko zgolj povezani in opolnomočeni akterji ustvarjajo pogoje za ustvarjalnost, inovacije ter trajnostni razvoj kulture in družbe. Pozdraviti tako gre, da ministrstvo podporno okolje pri nas misli celovito, in sicer na način, da ob tisti za vsebinske mreže predvideva tudi podporo za

DRUŠTVO ASOCIACIJA
—društvo nevladnih organizacij in
posameznikov na področju kulture

PISARNA
Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana

SEDEŽ
Metelkova 6, 1000 Ljubljana

+386 (0)1 4341 244
+386 (0)51 773 611

info@asociacija.si
www.asociacija.si

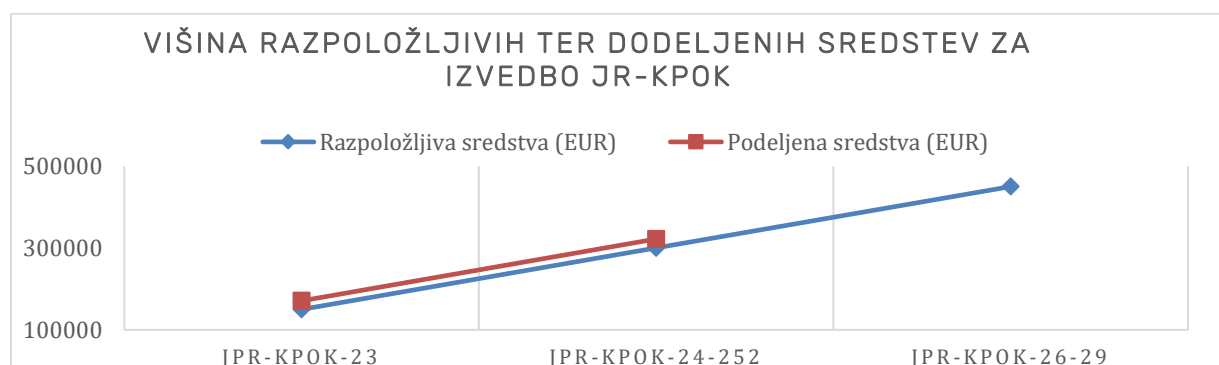
DAVČNA ŠTEVILKA
38450666 (nismo dav. zav.)

MATIČNA ŠTEVILKA
1768875

TRR
SI56 61000 0014575 664
(pri DH d.d.)

aktivnosti stanovskih organizacij ter drugih organizacij, ki skrbijo za razvoj kulture, umetnosti in medijev pri nas.

V Društvu Asociacija tako uvodoma pozdravljamo dejstvo, da po pilotnem projektu iz leta 2023 ter dvoletnem projektne razpisu za obdobje 2024-2025 ministrstvo povečuje obseg razpoložljivih sredstev za izvedbo zadevnega razpisa ter daljša obdobje sofinanciranja projektne razpisa iz dveh na štiri leta. Vsekakor gre za še enega od pomembnih korakov v smeri vzpostavitve celovitega in odzivnega kulturnega ekosistema, ki bo vsem deležnikom v njem – od delavk in delavcev v kulturi, stanovskih organizacij do vsebinski mrež, kar vse (ne)posredno vpliva tudi na državljane – omogočal stabilnejše delovanje, prispeval k povezovanju, razvoju strokovnega dela in kohezije v sektorju, uveljavitvi dobrih praks, k oblikovanju kakovostnih kulturnih in državnih politik ter omogočil širši dostop do izobraževanj, mreženja, svetovanja, raziskovanja, zagovorništva in promocije v polju kulture na lokalni, državni ter mednarodni ravni.

In vendar, kot želimo poudariti, razpis v društvu lahko vrednotimo predvsem kot le za še enega od korakov do dokončno ustrežnejše ureditve področja, ki bo pomenila resnično stabilizacijo ter pogoje za vzpostavitev visokokakovostnega, odzivnega in profesionaliziranega podpornega okolja v kulturi.

Sklop A in B: Dvig sredstev za vsebinske mreže in stanovske organizacije zaznaven, a nezadosten za stabilen in učinkovit razvoj dejavnosti

Analiza trenutne razporeditve sredstev napoveduje, da bi lahko zvišanje financiranja na sklopih A in B pozitivno vplivalo na stabilnost delovanja ter razvoj aktivnosti vsebinskih mrež in stanovskih organizacij. Višja stopnja sofinanciranja in višja sredstva, za katere lahko vsebinske mreže kandidirajo, namreč vsekakor lahko pomenijo korak v smeri omogočanja boljših pogojev za povezovanje in sodelovanje med organizacijami in posamezniki vseh ravni in področij – tako v smislu uravnoveženega lokalnega, regionalnega razvoja, kakovosti odzivanja in povezovanja na državni ravni, kot aktivnega sodelovanja in vključevanja na mednarodni ravni, kar vse prispeva h kakovosti, dolgoročnosti in stabilnosti aktivnosti ter prepoznavnosti mrež in strokovnih organizacij.

In vendar smo ministrstvo ter vlado že v procesu sprejemanja aktualne Strategije za razvoj NVO do leta 2030 opozorili, da predvidena višina sredstev za kulturne vsebinske NVO mreže ni primerljiva s financiranjem drugih NVO mrež in zato ne zagotavlja enakopravnega podpornega okolja. Četudi 70.000 evrov letno namesto v strategiji napovedanih 54.000 evrov pomeni dvig, razpoložljiva sredstva pomenijo precejšnje nesorazmerje v primerjavi s sredstvi, ki jih država namenja horizontalnim¹ in regionalnim NVO mrežam², čeprav Asociacija kot kulturna mreža opravlja povsem primerljivo, mestoma celo bolj učinkovito in proaktivno sistemsko vlogo: izvaja zagovorništvo, zagotavljajo strokovno, pravno in drugo podporo sektorju, omogoča vključevanje v mednarodni prostor, razvija medsektorsko delovanje ter deluje kot pomemben komplement izvrševanja in sooblikovalec kulturnih politik. Tudi pogoji razpisa, na katerega se odzivamo, od vsebinskih mrež za podporo terjajo angažirano, ambiciozno in profesionalno delovanje, ki je strateško in kulturno-politično široko, zahtevno in raznorodno, predvideva pa tudi širok nabor znanj in kompetenc, kar lahko pozdravimo kot ustrezno, a menimo, da mora biti podpora sorazmerna želenemu učinku in daljnosežnosti aktivnosti mreže.

Dejavnosti vsebinskih mrež so ob zagotavljanju redne, servisne in izobraževalne dejavnosti, rednega odzivanja na mehanizme, proračun in ureditev na državni in lokalni ravni ter aktivnosti informiranja ter promocije, pogosto reaktivna in se ne izvaja v vakumu; pred nami so mdr. državnozborske in lokalne volitve in izrednega pomena bo zagotoviti ustrezno reprezentiranost kulture v z njimi povezanih razpravah, rezultati, vezani na podporo EU, so zaskrbljujoči ter terjajo še višjo stopnjo kulturno-političnega angažmaja na mednarodni ravni, povezovanje pa je ključno tudi za uveljavitev in krepitev medsektorskega delovanja (neodvisne) kulture. Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je povprečna mesečna bruto plača v oktobru 2025 znašala okoli 2.572 evrov³, povprečna plača pa je minimum, ki ga v pogojih visoke zaposlenosti moramo ponuditi kadrom, ki naj bi izkazovali ne zgolj delovnosti, prizadevnosti ter poznavanja sektorja, temveč širok nabor znanj, vezanih na ureditev, projektna in koordinacijska znanja ter lastnosti, ki so potrebne za kakovostno opravljanje dejavnosti. Brez ustreznega in primerljivega financiranja kulturne vsebinske NVO mreže tako preprosto ne morejo zagotavljati stabilne, strokovne in kadrovske podprte infrastrukture, ki je pogoj za kakovostno delovanje sektorja, zato ministrstvu predlagamo, da v bodoče financiranje kulturnih vsebinskih mrež uskladi s primerljivimi NVO podporami in zagotovi najmanj 100.000 evrov letno za njihovo delovanje. S tem bi ob posrednih stroških delovanja zagotavljala kritje za vsaj dve zaposlitvi ter ustrezen del projektnih aktivnosti, med njimi primeren obseg potrebnega angažmaja visoko kvalificiranih zunanjih strokovnjakov, ki so sektorju na voljo za razreševanje individualnih ali sistemskih in strateško pomembnih pravnih, davčnih ali administrativnih preprek ter predajajo nujna znanja za razvoj in krepitev sektorja,

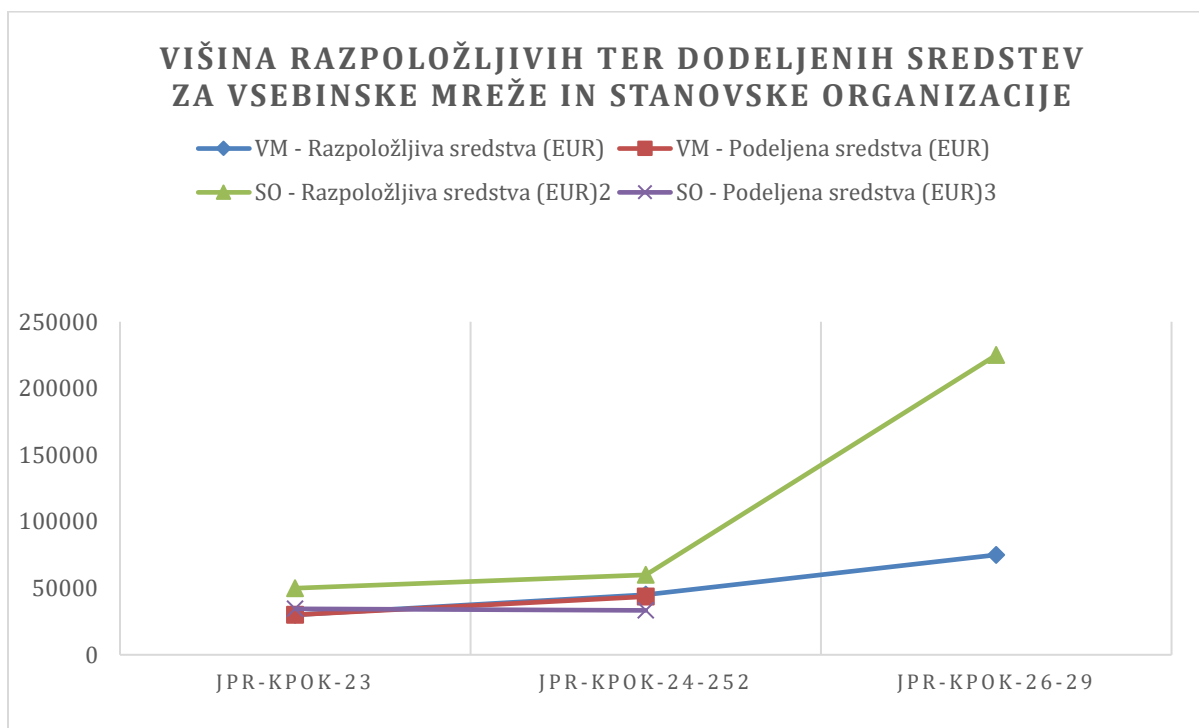
¹ Ministrstvo za javno upravo v okviru Javnega razpisa za sofinanciranje razvoja podpornega okolja za NVO 2023-2027 CNVOS sofinancira z okvirno 250.000,00 EUR, Slovensko filantropijo pa z 150.000,00 EUR letno.

² Ministrstvo za javno upravo v okviru Javnega razpisa za sofinanciranje razvoja podpornega okolja za NVO 2023-2027 CNVOS delo regionalnih NVO stičišč v povprečju sofinancira z okvirno 100.000,00 EUR letno.

³ Povprečna plača s stroški in drugimi prejemki, ki izhajajo iz delovnega razmerja, tako presega 35.000,00 EUR letno.

delovnih pogojev, pravic, medsektorskega delovanja. V Asociaciji se hkrati močno zavedamo pomena dostojnega in konkurenčnega plačila za delo in ga zagovarjamo.

Dejstvo hkrati ostaja, da so številna stanovska društva danes administrativno in koordinacijsko kadrovsko podkapacitirana, kar močno zavira njihovo delovanje, s tem pa njihov potencial trajnostno in dosledno razvijati znanstveno-umetniške in poklicne vidike posamičnih umetnostnih področij. Povečanje sredstev, kot ocenjujemo, vsekakor lahko pomeni ustrezno motivacijo, da bi se na razpis sploh prijavile ter pri tem v večjem številu, in vendar ocenjujemo, da bi morala biti višina podpore v luči ciljev in kriterijev razpisa še bolj ambiciozna ter sočasno bolj realistična. Ocenjujemo, da bi ministrstvo za delovanje posamičnega sofinanciranega stanovskega društva moralo zagotoviti najmanj 45.000,00 EUR, kar bi ob kritju posrednih stroškov pomenilo višino sofinanciranja, ki bi omogočala kritje stroškov ene zaposlitve in ustrezen del projektnih aktivnosti. Prav tako v društvu uvidimo kot spodbudno, da bi organ skozi čas vzpostavil pogoje, ki bi pomenili krepitev in razvoj dejavnosti še večjega števila stanovskih društev.

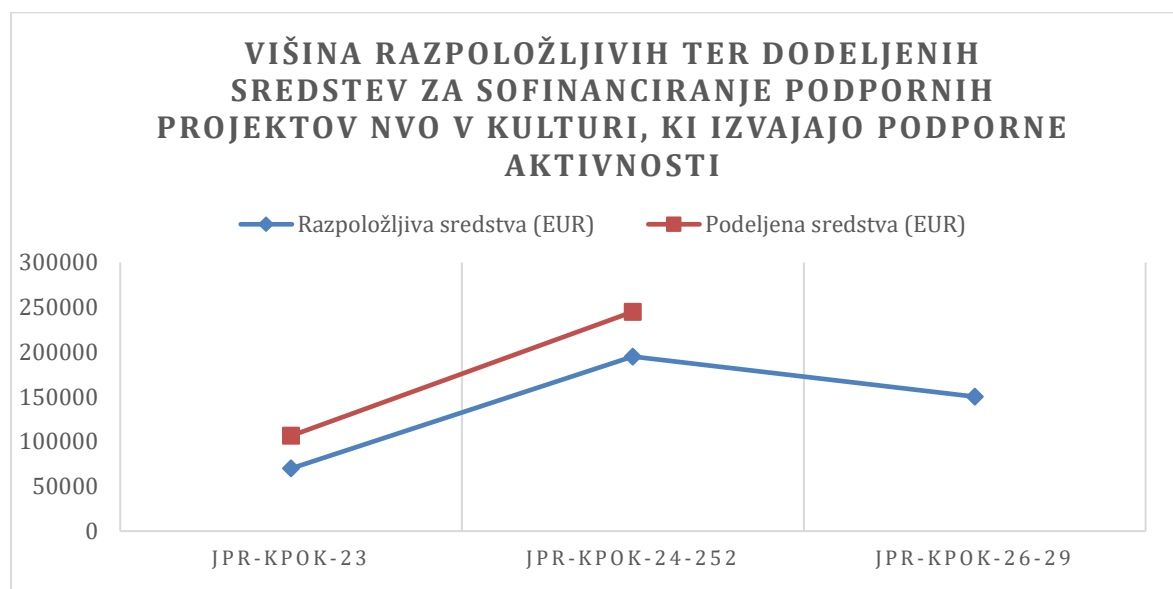
Da sta višina in obseg sofinanciranja, kot ju predlagamo, primerna in upravičena, se tako v primeru dela vsebinskih mrež kot stanovskih organizacij organ zlahka zaveda. Pogosto že brez podpore, z ustrežno v še večji meri lahko v zameno pričakuje povrnitev sredstev v večji vrednosti od vložka sofinanciranja⁴, saj bo deležen prispevkov h kakovosti in učinkovitosti lastnega dela, zaznavno občuten pa bo prispevek tudi k razvoju in opolnomočenju kulture,

⁴ Uporabniki naše servisne dejavnosti – tako člani kot nečlani - pogosto poročajo, da jih je na nas napotilo ministrstvo.

umetnosti in medijev pri nas, pa naj gre na strokovni, regulativni, zastopniški, izobraževalni, gospodarno-organizacijski, uveljavitveni ali vzpostavitevni ravni, ali na ravni sposobnosti doseči in s tem vplivati na kakovost življenja državljanov ali sposobnosti sooblikovanja družbenega tkiva na vseh ravneh – od lokalne do mednarodne. Pri tem je ključnega pomena, da Ministrstvo za kulturo redno dejavnost vsebinskih NVO mrež in stanovskih organizacij sofinancira na način in v zadostni meri, da je v razmeroma stabilnih pogojih možno kakovostno in učinkovito izvajati osnovne dejavnosti brez pretirane odvisnosti od vse redkeje razpoložljivih sredstev za tovrstne dejavnosti⁵ na državni in mednarodni ravni.

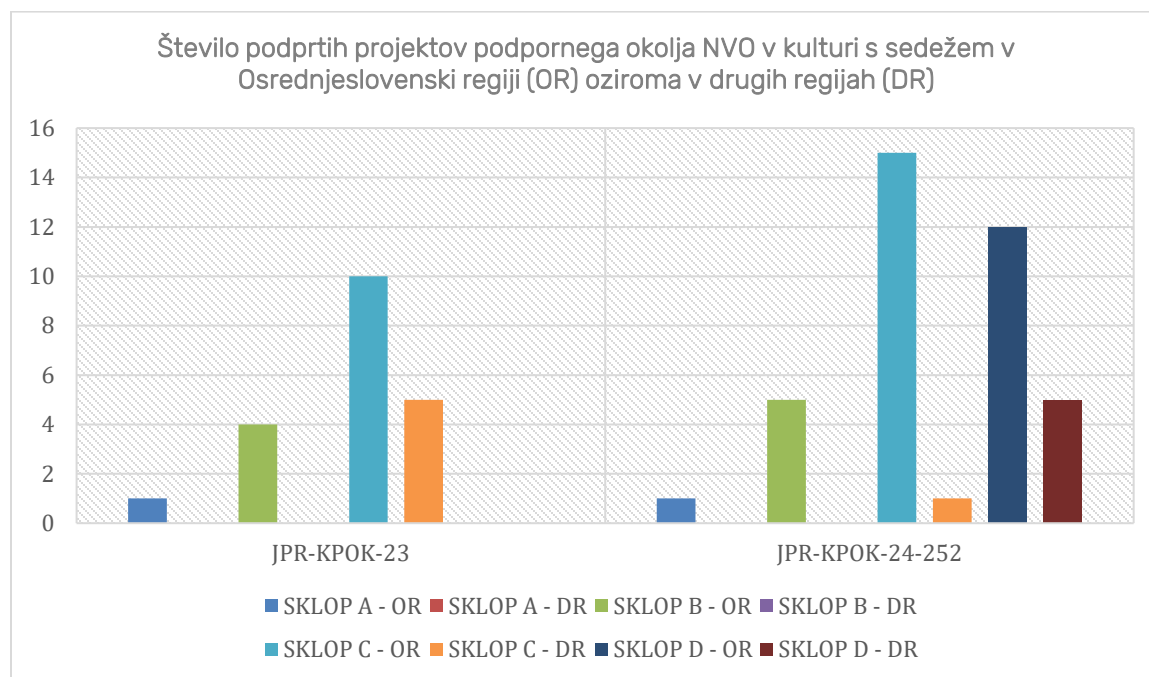
Razpoložljiva sredstva za Sklop C optimizirana, vendar demotivirajoča za razvoj podpornih aktivnosti manjših in decentralizirano delujočih NVO

Združitev sklopov C in D je mogoče razumeti kot poskus optimizacije razpisa, saj poenostavlja administrativne postopke in omogoča koncentracijo sredstev v večje projekte z večjim dosegom in vplivom. Takšna ureditev lahko po oceni društva kratkoročno prispeva k večji učinkovitosti financiranja, vendar hkrati pomembno omejuje dostopnost sredstev za manjše in nevladne organizacije, ki prav tako izvajajo ključne podpirne in razvojne kulturne projekte, četudi morebiti v manjšem obsegu in z bolj lokaliziranim dometom. Zmanjšanje števila prejemnikov sredstev pri tem pomeni tudi zmanjševanje raznolikosti podprtih projektov ter manj možnosti za razvoj različnih idej in praks v sektorju. Posledično obstaja tveganje, da bodo organizacije, ki ostajajo brez podpore ali prejmejo bistveno manj sredstev, dolgoročno demotivirane za sodelovanje na prihodnjih razpisih, kar lahko oslabi zaupanje v sistem javnega financiranja kulture ter negativno vpliva na pluralnost, odpornost in celovitost podpornega okolja v kulturi, s pomembnim učinkom predvsem na sposobnosti policentričnega razvoja podpornega okolja v kulturi.

⁵ Zaradi zamejitve pogojev in visokega števila prijaviteljev domače kulturne NVO danes vse težje pridobivajo podporo na razpisih MJU ter Ustvarjalna Evropa.

Če je namreč pričakovano, da rezultati JR-KPOK-23 in JR-KPOK-24-25 kažejo, da so večino podprtih projektov vsebinskih mrež in stanovskih društev prijavile organizacije, ki delujejo v Ljubljani ter pogosto aktivnosti izvajajo na nacionalni ravni, danes obstaja tveganje, da bo zaradi razkoraka v razvitosti projektov in referenčnosti prijaviteljev do sredstev iz naslova razpisa dostopalo še manj organizacij, ki delujejo izven Ljubljane. Število podprtih organizacij, ki delujejo izven Osrednjeslovenske regije, je bilo namreč že zdaj nizko. Sočasno z uveljavitvijo štiriletnega projektnega financiranja organ jasno spodbuja predvsem dolgotrajnejše zasnovane ter kontinuirane aktivnosti NVO v kulturi, ki izvajajo podporne aktivnosti, s čimer je sektor prikrajšana za podporo razvoju storitev, inovacij ter aktivnosti, ki so časovno zamejene in enkratne. Ministrstvu tako predlagamo, da premisli, ali po analogiji z razpisom za večletne projekte na področjih ustvarjalnosti ne bi Sklopa D iz JR-KPOK-24-25 ohranilo na način, da bi uveljavilo možnost kandidiranja za dvoletne projekte z nižjo višino možnega sofinanciranja, s katerimi bi namensko spodbujalo inovativnih aktivnosti podpornega okolja manjših in/ali decentralizirano delujočih NVO, ki podporne aktivnosti šele razvijajo.

Podporno okolje v kulturi ključno in terja sistematično, ustrezno in premišljeno podporo

Podporno okolje v kulturi predstavlja temeljni strateški element kulturne politike, ki presega zgolj financiranje umetniške produkcije in se osredotoča na vzpostavljanje pogojev za profesionalno, trajnostno in pluralno delovanje kulturnega sektorja. Gre za celovit sistem ukrepov, praks in struktur, ki omogočajo razvoj kompetenc kulturnih ustvarjalk in ustvarjalcev ter organizacij, njihovo povezovanje, dostop do virov, razvoj podpornih vsebin in stabilno delovanje v javnem interesu. Takšno okolje omogoča, da kultura in ustvarjalnost ne delujeta

zgolj kot posamezni projekti, temveč kot dolgoročen družbeni in strokovni proces, ki prispeva k družbenemu razvoju, socialni koheziji, inovacijam in mednarodni prepoznavnosti.

V tem kontekstu imajo vsebinske mreže, stanovske organizacije in posamične nevladne organizacije, ki izvajajo pomembne podpirne dejavnosti v kulturi, ključno vlogo pri razvoju kulturnega ekosistema. Ne delujejo zgolj kot izvajalke podpornih aktivnosti, temveč kot infrastruktura za izmenjavo znanj, strokovno profesionalizacijo, povezovanje različnih področij kulture ter kot sogovornice pri oblikovanju kulturnih politik. Evropske in nacionalne kulturne politike prepoznajo pomen takšnih organizacij, saj omogočajo preseganje projektne fragmentacije, krepijo sektorske kompetence in strokovni razvoj, spodbujajo sodelovanje in inovacije ter zagotavljajo, da so potrebe kulturnega sektorja sistematično zastopane v procesih odločanja. Stabilno in primerljivo financiranje teh struktur je zato nujen pogoj za njihovo učinkovito delovanje.

Analiza razporeditve sredstev v okviru razpisa za podporno okolje v kulturi pri posameznih sklopih kaže na mestoma nezadostno stopnjo podpore, mestoma pa neenakomerna proračunska razmerja med posameznimi sklopi, kar odpira vprašanja dostopnosti, sposobnosti razvoja in dolgoročnih učinkov na kulturni sektor. Ob občutnih povišanjih sredstev za posamezne sklope hkrati prihaja do zmanjšanja razpoložljivih sredstev za nevladne organizacije, ki izvajajo podpirne vsebine, kar lahko omeji pluralnost, zmanjša število prejemnikov in oslabi zaupanje v razpisne mehanizme. V luči strateškega pomena podpornega okolja za stabilnost in odpornost kulturnega ekosistema je zato nujno razmisliti o višji stopnji celokupno in po sklopih zagotovljenih sredstev ter njihovi bolj uravnoteženi in razvojno naravnani razporeditvi, ki bo omogočala primerljive pogoje delovanja za vse ključne podpirne akterje v kulturi ter zagotovila doseganje upravičeno ambicioznih ciljev kulturne politike v celoti.

Društvo Asociacija vsekakor podpira namen razpisa in prepoznava pozitivne učinke povečanja sredstev za vsebinske mreže, stanovske organizacije in NVO v kulturi, ki snujejo večje in dolgotrajnejše zasnovane podpirne aktivnosti v kulturi, saj ti ukrepi prispevajo k večji stabilnosti, povezovanju in strokovni podpori kulturnemu sektorju. Ob tem pa poudarjamo, da je podpora v sklopih A in B kljub povišanju sredstev še vedno nezadostna, saj ne omogoča razumno dimenzioniranega števila zaposlitev, ki bi zagotavljale višjo stopnjo odpornosti ter krepile pogoje za dolgoročno in kakovostno izvajanje zahtevnih podpornih, zagovorniških, izobraževalnih in razvojnih dejavnosti, ki jih mreže in stanovske organizacije opravljajo. Hkrati analiza proračunskih razmerij med posameznimi sklopi in predvsem ukinitev sklopa D iz JR-VP-24-25 kažeta na razvojno neravnovesje, ki lahko vpliva na dostopnost financiranja za manjše, tudi decentralizirano delujoče nevladne organizacije ter posledično na pluralnost aktivnosti podpornega okolja v kulturi. Podporno okolje v kulturi namreč ne more temeljiti izključno na konsolidaciji in koncentraciji sredstev, temveč mora hkrati zagotavljati razvojne vstopne točke za nove, manjše in regionalno delujoče akterje, ki lahko pomembno prispevajo k inovativnosti, decentralizaciji in dolgoročnemu razvoju sektorja.

V tem okviru v Asociaciji predlagamo:

- 1) da ministrstvo pri oblikovanju finančnih okvirjev upošteva potrebe po stabilnem delovanju mrež in stanovskih organizacij, vključno z možnostjo vzpostavitve strokovnih pisarn z razumnim številom zaposlitev, ki so minimalni pogoj za trajnost in visokokakovostno podporno delovanje (predlagamo dvig možne višine sofinanciranja za vsebinske mreže na najmanj 100.000,00 EUR ter za stanovske organizacije na najmanj 45.000,00 EUR, kar bi omogočilo npr. dve redni zaposlitvi za mreže, eno za stanovske organizacije);
- 2) da organ razmisli o dodatnih ali prilagojenih mehanizmih (npr. dvoletni projekti ali manjše programske subvencije), ki bi manjšim in kadrovsko podhranjenim nevladnim organizacijam omogočile dostop do sredstev ter razvoj podpornih vsebin, hkrati pa spodbujale inovativnost in regionalno razpršenost;
- 3) da ministrstvo redno in strukturirano vključuje povratne informacije NVO v kulturi (npr. vsaj enkrat letno skozi javne posvete ali ankete), z namenom sprotne optimizacije razpisov, zagotavljanja ustrezne razporeditve sredstev in dolgoročne trajnosti podpornega okolja v kulturi.